

**Uchwała
Komisji habilitacyjnej
z dnia 22 maja 2020 r.
powołanej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w
dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie nauki leśne
wszczętym na wniosek dr. inż. Tomasza Jaworskiego**

§ 1

Komisja habilitacyjna, powołana przez Radę Naukową Instytutu Badawczego Leśnictwa, w dniu 23 stycznia 2020 r., działając na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) po zapoznaniu się z recenzjami i dokumentacją wniosku stwierdza, że aktywność naukowa oraz osiągnięcie naukowe zatytułowane „Wymagania środowiskowe wybranych grup owadów saproksylicznych oraz konsekwencje dla ich ochrony” stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej nauki leśne i wyraża **pozytywną** opinię w sprawie nadania **dr. inż. Tomaszowi Jaworskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk rolniczych, w dyscyplinie nauki leśne.**

UZASADNIENIE

Załącznik nr 1 do niniejszej uchwały zawierający uzasadnienie stanowi jej integralną część.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

1. prof. dr hab. Tadeusz Kowalski (przewodniczący komisji)
2. dr hab. Robert Rossa, prof. UR (recenzent)
3. dr hab. Robert Kuźmiński, prof. UPP (recenzent)
4. prof. dr hab. Ignacy Korczyński (recenzent)
5. prof. dr hab. Jan Holeksa (recenzent)
6. dr hab. Jan Kowalczyk, prof. IBL (sekretarz)
7. dr hab. Rafał Paluch, prof. IBL (członek komisji)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sękocin Stary, 22 maja 2020 r.

Uzasadnienie

**uchwały Komisji Habilitacyjnej powołanej przez Radę Naukową Instytutu
Badawczego Leśnictwa do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dla nadania
dr. inż. Tomaszowi Jaworskiemu stopnia
doktora habilitowanego w dziedzinie nauk rolniczych, w dyscyplinie nauki leśne
dotyczy: uchwały Komisji Habilitacyjnej z dnia 22 maja 2020 r.**

1. Informacje ogólne

Doktor inż. Tomasz Jaworski ukończył w 2003 roku studia wyższe na Wydziale Leśnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Tytuł magistra inżyniera leśnictwa uzyskał na podstawie opracowania zatytułowanego: „Stan zdrowotny i sanitarny w wybranych drzewostanach z udziałem jodły pospolitej (*Abies alba* Mill.) na jej północnym zasięgu”.

W 2008 roku uzyskał stopień naukowy doktora nauk leśnych w zakresie leśnictwa broniąc rozprawę doktorską pt. „Zgrupowania szrotówków z rodzaju *Phyllonorycter* Hbn. (Lepidoptera, *Graciollariide*) minujących liście dębu w różnych typach siedliskowych lasu”. Od 14 lipca 2008 roku dr inż. Tomasz Jaworski jest pracownikiem Instytutu Badawczego Leśnictwa, Zakładu Ochrony Lasu. Początkowo był zatrudniony na stanowisku specjalisty, następnie adiunkta, a od 1 maja 2019 roku pełni funkcję zastępcy kierownika Zakładu Ochrony Lasu.

2. Ocena osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego wynikające z art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, doktor inżynier Tomasz Jaworski wykazał cykl czterech powiązanych tematycznie artykułów naukowych, którym nadał wspólny tytuł: „Wymagania środowiskowe wybranych grup owadów saproksylicznych oraz konsekwencje dla ich ochrony”.

W skład osiągnięcia naukowego wchodzi następujące publikacje:

- I. Jaworski T., Plewa R., Tarwacki G., Sućko K., Hilszczański J., Horák J. 2019. Ecologically similar saproxylic beetles depend on diversified deadwood resources: from habitat requirements to management implications. *Forest Ecology and Management*, 449: 117462. (<https://doi.org/10.1016/j.foreco.2019.117462>), IF = 3,126 / punkty MNiSW = 140
- II. Plewa R., Jaworski T., Hilszczański J., Horák J. 2017. Investigating the biodiversity of the forest strata: The importance of vertical stratification to the activity and development of saproxylic beetles in managed temperate deciduous forests. *Forest Ecology and Management*, 402: 186–193. (<https://doi.org/10.1016/j.foreco.2017.07.052>), IF = 3,169 / punkty MNiSW = 45

- III. Hilszczański J., Jaworski T., Plewa R., Horák J. 2016. Tree species and position matter: the role of pests for survival of other insects. *Agricultural and Forest Entomology*, 18(4): 340–348. (<https://doi.org/10.1111/afe.12165>), IF = 1,726 / punkty MNiSW = 35
- IV. Jaworski T., Plewa R., Hilszczański J., Szczepkowski A., Horák J. 2016. Saproxylic moths reveal complex within-group and group-environment patterns. *Journal of Insect Conservation*, 20(4): 677–690. (<https://doi.org/10.1007/s10841-016-9898-2>), IF = 1,462 / punkty MNiSW = 30

Publikacje te są wieloautorskie, w dwóch z nich Habilitant jest pierwszym autorem, a w przypadku dwóch pozostałych jego wkład był znaczący. Łączna suma punktów wg. określonej przez MNiSW punktacji wynosi 250, a wartość wskaźnika IF 9,48. Z oświadczeń współautorów i samego Kandydata wynika, że opracowywał koncepcję badań, uczestniczył w pracach terenowych i laboratoryjnych, opracowywał dane oraz napisał znaczną część w każdej publikacji.

Oceniając osiągnięcie naukowe Habilitanta, dr hab. Robert Rossa zwrócił uwagę, że podjął on tematykę związaną ze środowiskiem bytowania tzw. „owadów saproksylicznych”. Termin ten chociaż dopuszczalny to budzi wątpliwości ze względu na szeroki zakres gatunków jakie można do niego przypisać. Recenzent na początku zwraca uwagę na niefortunne sformułowania takie jak „martwe drewno” i inne potoczne określenia, które sprawiają, że często zapominamy jak wielki poziom uogólnienia wyrażają. Zastosowana metodyka badań jest poprawna, dodatkowo Habilitant w wielu przypadkach modyfikował i rozwijał stosowane w badaniach pułapki czy też klasyfikacje. Świadczy to o bardzo dobrej znajomości zasad rządzących ekologią świata owadów. Bardzo ciekawym wątkiem badań było porównanie składu gatunkowego owadów saproksylicznych występujących w strefie koron i części odziomkowej drzew stojących. Kwintesencją pracy jest przedstawione przez Habilitanta potencjalne wykorzystanie wyników badań. Autor postuluje w nim konieczność zwiększenia w składzie gatunkowym drzewostanów światłożądnych gatunków drzew oraz zachowania w lasach drewna znajdującego się na różnych etapach rozkładu. Recenzent zauważa, że rozmiar wykonanych badań, ich nieomal kompletność czynią te badania niezwykle cennymi, chociaż wyniki nie są nowe lecz potwierdzają dotychczasowe poglądy. Przedstawione opracowanie spełnia wymagania stawiane kandydatom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego.

Dr hab. Robert Kuźmiński stwierdził, że przedstawiony do oceny cykl prac jest spójny i o dużej wartości poznawczej. Habilitant postawił sobie za cel poznanie wymagań siedliskowych wybranych grup owadów saproksylicznych i sformułowanie na tej podstawie zaleceń dla ich ochrony. Przeprowadzone badania pozwoliły na realizację tych celów, które zostały podsumowane w rozdziale potencjalne wykorzystanie wyników badań. Dr hab. Robert Kuźmiński zwrócił uwagę na mało precyzyjne sformułowanie, nic do końca wynikające z przeprowadzonych badań, a dotyczące „zachowania możliwie dużych ilości martwego drewna” oraz na zalecenie, że „należy dążyć do zapewnienia zróżnicowanej struktury przestrzennej drzewostanu np. poprzez mniejsze zwarcie”, które zadaniem recenzenta wymaga przeprowadzenia dodatkowych badań. Recenzent zauważył, że Habilitant dostrzega problemy jakie pojawiają się na obszarach chronionych, dotyczące ciągłości zachowania środowisk owadów saproksylicznych. Na koniec stwierdza, że na podkreślenie zasługuje wielowątkowość prowadzonych badań, a prace wyznaczają kierunki przyszłych badań funkcjonowania ekosystemów leśnych i zachowania w nich organizmów saproksylicznych. Uważa on, że przedstawione do recenzji osiągnięcie jest wartościowe pod względem naukowym i świadczy o umiejętnościach Habilitanta formułowania, planowania i rozwiązywania problemów badawczych.

Prof. dr hab. Ignacy Korczyński zauważa, że zgodnie z uchwałą Rady Naukowej IBL Kandydat do stopnia naukowego doktora habilitowanego powinien być pierwszym autorem lub autorem korespondencyjnym publikacji tworzących cykl. Wymóg ten nie jest spełniony dla jednego z artykułów (Plewa i in. 2017). Zdaniem Recenzenta tym samym ta publikacja nie może być elementem cyklu stanowiącego szczególne osiągnięcie kandydata. Prof. dr hab. Ignacy Korczyński omówił każdą z prac wchodzącą w skład osiągnięcia naukowego. Recenzent nie miał uwag krytycznych do tych prac. Podkreślił, że niektóre uzyskane wyniki mają duże znaczenie lokalne, gdyż w innych regionach Polski i Europy preferencje poszczególnych gatunków chrząszczy owadów mogą być nieco inne niż w Puszczy Białowieskiej. Na podstawie wyników badań Habilitant proponuje aby na wybranych obszarach Puszczy, stosując odpowiednią gospodarkę leśną, powstrzymać naturalne procesy sukcesyjne, w wyniku których znikną światłozadne gatunki drzew potrzebne dla rozwoju między innymi trzech gatunków owadów, których dotyczyła omawiana praca. Badania te mogą być jedną z przesłanek podejmowania decyzji w sprawie kształtowania sposobów ochrony przyrody w naszych lasach. Prof. dr hab. Ignacy Korczyński uważa, że oceniane prace naukowe stanowią znaczny wkład do wiedzy na temat ekologii owadów saproksylicznych. Przedstawiony cykl trzech spójnych tematycznie prac, w których doktor inżynier Tomasz Jaworski ma istotny udział spełnia wymogi stawiane kandydatom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego.

Prof. dr hab. Jan Holeksa zauważa, że badania Habilitanta wpisują się w lukę w naszej wiedzy na temat gatunków saproksylicznych, którym gospodarka leśna może sprzyjać poprzez tworzenie warunków niespotykanych w lasach naturalnych. Wyniki badań są, według niego, ważnym głosem w dyskusji nad koncepcją ochrony przyrody w Puszczy Białowieskiej. Wskazują bowiem, że dla części rzadkich i zagrożonych gatunków saproksylicznych warunki w lasach odpowiednio zagospodarowanych mogą być bardziej korzystne niż w lasach poddanych ochronie ścisłej. Recenzent jest przekonany, że zastosowanie na szerszą skalę zaleceń skierowanych pod adresem gospodarki leśnej przyniosłoby poprawę stanu populacji wielu rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt bezkręgowych zależnych od obecności martwego drewna. Dodaje, że stosowanie się do tych zaleceń nie powinno wpłynąć znacząco na osiągane efekty ekonomiczne gospodarki leśnej. Prof. dr hab. Jan Holeksa wysoko ocenia umiejętności Kandydata dostrzegania ważnych, słabo dotychczas eksploatowanych problemów z zakresu ekologii lasu. Szczególnie cenne w recenzowanym osiągnięciu jest według niego poszukiwanie i wskazanie praktycznych rozwiązań wspierających godzenie gospodarczych interesów leśnictwa z potrzebami ochrony przyrody. Konkludując, recenzent stwierdza, że przedstawione osiągnięcie naukowe dr. inż. Tomasza Jaworskiego spełnia stawiane wymogi przy ubieganiu się o stopień doktora habilitowanego.

Dr hab. Rafał Paluch w swojej opinii zwraca uwagę, że jednym z najważniejszych wniosków praktycznych z badań Habilitanta jest stwierdzenie o konieczności zapewnienia i utrzymania w lasach zasobów martwego drewna oraz podkreślenie roli zaburzeń, które różnicują wewnętrzną strukturę lasu, pociągając za sobą różnorodność gatunkową fauny owadów saproksylicznych. Praca spełnia wymogi stawiane kandydatom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego.

3. Ocena aktywności naukowej

Zainteresowania naukowe dr. inż. Tomasza Jaworskiego dotyczą problematyki ekologii owadów kambiofagicznych i saproksylicznych. Na pozostały dorobek Habilitanta składa się 61 pozycji, w tym 46 oryginalnych prac naukowych, 7 rozdziałów w monografiach oraz 8 prac popularno-naukowych. Wśród prac naukowych 16 ukazało się w czasopismach

indeksowanych w bazie JCR, ich współczynnik IF wynosi 26,11. Suma punktów przypisanych do tych opracowań zgodnie z punktacją MNiSW wynosi 800. Index Hirscha wg. Bazy Web of Science wynosi 5, a liczba cytowań 51. Ponad połowa to prace wieloautorskie.

Kandydat uczestniczył w konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych, przedstawiając 38 referatów, w tym pięć na konferencjach międzynarodowych. Poza tym prezentował dwa postery na konferencjach krajowych oraz cztery na międzynarodowych.

Kandydat wykazuje bardzo wysoką aktywność w zakresie pozyskiwania środków finansowych na badania. Kierował czterema projektami badawczymi finansowanymi przez MNiSW oraz Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych. Poza tym jest lub był wykonawcą 24 grantów finansowanych przez te instytucje. Uczestniczył aktywnie w dwóch konsorcjach badawczych w latach 2016-2017 oraz 2017-2019. Posiada udokumentowaną współpracę z naukowcami z innych ośrodków polskich (UKSW w Warszawie, UKW w Bydgoszczy, Uniwersytet w Białymstoku, Instytut Ochrony Roślin, SGGW, UMK w Toruniu) i zagranicznych (Czech University of Life Sciences Prague). Kandydat uczestniczył w latach 2013–2017 w programie europejskim dotyczącym reintrodukcji jelonka rogowca w Danii

Oceniając aktywność naukową Habilitanta, dr hab. Robert Rossa podkreślił, że w przypadku dr. inż. Tomasza Jaworskiego mamy do czynienia z naukowcem, którego zakres badań nie pozwala na prowadzenie badań jednoosobowo. Ponadto jego wiedza jest chętnie wykorzystywana w dużych zespołach badawczych, co wskazuje na jego umiejętność współpracy.

Dr hab. Robert Kuźmiński oceniając dorobek naukowy Habilitanta stwierdził, że jest on wartościowy i odzwierciedla zarówno jego zainteresowania badawcze, jak też potrzeby podmiotów gospodarczych. Zarówno w wymiarze ilościowym jak i jakościowym jest on wystarczający do uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

Zdaniem prof. dr. hab. Ignacego Korczyńskiego przedstawiony cykl prac oraz pozostałe osiągnięcia naukowe stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki leśnej. Recenzent podkreśla, że Habilitant jest odkrywcą na terenie Polski stanowisk dwóch, wcześniej u nas nie notowanych gatunków motyli i współautorem opisu dwóch nowych dla nauki gatunków motyli.

Prof. dr hab. Jan Holeksa podsumowuje dorobek naukowy dr. inż. Tomasza Jaworskiego jako entomologa o bardzo szerokich zainteresowaniach, od ekologii, poprzez faunistykę i taksonomię po badacza zaangażowanego w ochronę przyrody. Tak szerokie zainteresowania dobrze korespondują ze zróżnicowaniem i wielkością dorobku publikacyjnego, który w pełni uzasadnia ubieganie się o stopień doktora habilitowanego.

4. Osiągnięcia dydaktyczne i współpraca międzynarodowa w zakresie popularyzacji nauki

Habilitant pełnił lub pełni następujące funkcje:

- redaktora działowego czasopisma Leśne Prace Badawcze
- członka zespołów powołanych przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych: zespołu opiniodawczego-doradczego ds. opracowania raportu o stanie ekosystemów leśnych Puszczy Białowieskiej na podstawie wyników inwentaryzacji przyrodniczo-kulturalnej i zespołu eksperckiego w celu opracowania ekspertyzy pt. „Zagrożenia środowiska leśnego i ochrona ekosystemów leśnych w kontekście zmian klimatu (diagnoza, stan obecny i trendy)”.
- członka Polskiego Towarzystwa Entomologicznego od 2013 roku

- przedstawiciela IBL w polsko- amerykańskim konsorcjum zajmującym się kambio- i ksylofagami dębów

O uznaniu w środowisku naukowym może świadczyć zwracanie się do Kandydata o wykonywanie recenzji przez redakcje czasopism. Habilitant wykonał recenzje 17 publikacji dla czasopism krajowych: Leśne Prace Badawcze, Polskie Pismo Entomologiczne, Przyroda Sudetów Zachodnich, jak i renomowanych czasopism międzynarodowych: European Journal of Forest Research, Urban Ecosystems, Journal of Wood Science, Science of the Total Environment I Annals of Forest Science.

Kandydat sprawował opiekę naukową nad dwoma stażystami z zagranicy. Uczestniczył w zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań, dokonując recenzji 6 projektów. Współorganizował cztery konferencje naukowe.

Dr inż. Tomasz Jaworski jest autorem ośmiu publikacji popularnonaukowych, w swoim dorobku ma również 8 wykładów popularyzujących wiedzę, które wygłosił w Krakowie, Poznaniu, Tomaszowie Lubelskim, Warszawie i Wrocławiu. Uczestniczył również w 13 zagranicznych ekspedycjach naukowych, do krajów europejskich: Cypru, Hiszpanii i Norwegii oraz krajów azjatyckich: Turcji, Kazachstanu, Iranu, Indii i Gruzji. Prowadził badania w Gujanie Francuskiej i w Afryce Zachodniej. Brał udział w przeprowadzeniu 6 szkoleń z zakresu entomologii oraz ekologii i ochrony lasu.

Wszyscy Recenzenci stwierdzili, że w zakresie dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i organizacyjnego Kandydat spełnia w pełni wymagania stawiane przy ubieganiu się o stopień doktora habilitowanego. Aktywność ta i wysoki poziom naukowy dają gwarancję, że po uzyskaniu pełnej samodzielności dr inż. T. Jaworski zaangażuje się w rozwój młodej kadry naukowej w zakresie entomologii leśnej.

5. Podsumowanie

Dr hab. Robert Rossa podsumowując wszystkie aktywności naukowe dr. inż. Tomasza Jaworskiego stwierdza, że wykazuje on cechy naukowca i z powodzeniem realizuje swoje pomysły naukowe, uczestniczy w licznych projektach, chętnie prezentuje wyniki w publikacjach naukowych ale również na konferencjach, spotkaniach i wykładach. Liczne ekspertyzy naukowe już teraz świadczą o tym, że różne podmioty gospodarcze korzystają z wiedzy Habilitanta. Recenzent działalność naukową i pozostały dorobek ocenia pozytywnie stwierdzając, że spełnia on wymagania stawiane osobom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego.

Dr hab. Robert Kuźmiński w podsumowaniu stwierdził, że przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe oraz pozostała aktywność naukowa dr. inż. Tomasza Jaworskiego stanowią cenny wkład w rozwój nauk leśnych, a uzyskane wyniki mają dużą wartość poznawczą jak również użyteczną i mogą zostać wykorzystane w gospodarce leśnej w zakresie ochrony lasu bądź ochrony przyrody. Recenzent pozytywnie ocenia osiągnięcie naukowe jak i pozostały dorobek naukowy, popularyzatorski oraz działalność organizacyjną Habilitanta. Recenzent stwierdza, że dr inż. Tomasz Jaworski spełnia wymogi stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego.

Z kolei, konkludując swoją recenzję prof. dr hab. Ignacy Korczyński uważa, że dr inż. Tomasz Jaworski posiada znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki leśnej i wykazał się istotną aktywnością naukową, a tym samym spełnia wymagania stawiane obecnie kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego.

W konkluzji końcowej prof. dr hab. Jan Holeksa stwierdza, że osiągnięcie naukowe dr. inż. Tomasza Jaworskiego spełnia wymagania stawiane w dokumentach regulujących szczegółowe wytyczne o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule z

zakresu sztuki, jednocześnie uważa, że dorobek naukowy kandydata do stopnia doktora habilitowanego także spełnia wszelkie wymagane kryteria. Całemu dorobkowi naukowemu towarzyszą odpowiednie osiągnięcia w pracy dydaktycznej i popularyzatorskiej, i wnioskuje o nadanie dr. inż. Tomaszowi Jaworskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie leśnictwo.

Również dr hab. Rafał Paluch w podsumowaniu swojej opinii konstatuje, że przedstawione materiały dają solidną podstawę do stwierdzenia, że Habilitant spełnia warunki do nadania mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauki rolnicze w dyscyplinie nauki leśne i rekomenduje Komisji Habilitacyjnej pozytywne zaopiniowanie przedłożonego wniosku. Także pozostali członkowie Komisji jednoznacznie pozytywnie ocenili cykl publikacji oraz całokształt pozostałych osiągnięć w zakresie aktywności naukowej, działalności dydaktycznej, badawczej oraz w zakresie popularyzacji wiedzy i poparli wniosek o nadanie dr inż. Tomaszowi Jaworskiemu stopnia doktora habilitowanego.

6. Wniosek końcowy

Konkluzje zamieszczone w recenzjach jak i dyskusja podczas posiedzenia Komisji pozwalają stwierdzić, że dr inż. Tomasz Jaworski spełnia wymagania stawiane osobom ubiegającym się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego, określone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.), komisja jednogłośnie pozytywnie opiniuje przedmiotowy wniosek o nadanie dr. inż. Tomaszowi Jaworskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk rolniczych, w dyscyplinie nauk leśnych.

Sekretarz Komisji
dr hab. Jan Kowalczyk

Przewodniczący Komisji
prof. dr hab. Tadeusz Kowalski

Sękocin Stary, 22 maja 2020 r.